

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
“ज्ञानतीर्थ” परिसर, विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१६०६ (महाराष्ट्र)
SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY NANDED
“Dnyanteerth”, Vishnupuri, Nanded - 431606 Maharashtra State (INDIA)
Established on 17th September 1994 – Recognized by the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with ‘A’ Grade

ACADEMIC (1-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

Fax : (02462) 229574

संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील प्रथम वर्षाचे CBCS Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून लागू करण्याबाबत.

प रि प त्र क

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, दिनांक ३० एप्रिल २०१९ रोजी संपन्न झालेल्या ४३व्या मा. विद्या परिषद बैठकीतील ऐनवेळचा विषय क्र.५/४३-२०१९ च्या ठरावानुसार प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील प्रथम वर्षाचे खालील विषयांचे C.B.C.S. (Choice Based Credit System) Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून लागू करण्यात येत आहेत.

- १) बी.ए.—प्रथम वर्ष—इंग्रजी (अनिवार्य, अतिरिक्त (द्वितीय भाषा), फंक्शनल इंग्रजी, ऐच्छिक)
- २) बी.ए.—प्रथम वर्ष—हिंदी (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ३) बी.ए.—प्रथम वर्ष—मराठी (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ४) बी.ए.—प्रथम वर्ष—पाली (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ५) बी.ए.—प्रथम वर्ष—संस्कृत (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ६) बी.ए.—प्रथम वर्ष—उर्दू (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ७) बी.ए.—प्रथम वर्ष—अर्थशास्त्र
- ८) बी.ए.—प्रथम वर्ष—भूगोल
- ९) बी.ए.—प्रथम वर्ष—इतिहास
- १०) बी.ए.—प्रथम वर्ष—सैनिकशास्त्र
- ११) बी.ए.—प्रथम वर्ष—तत्त्वज्ञान
- १२) बी.ए.—प्रथम वर्ष—राज्यशास्त्र
- १३) बी.ए.—प्रथम वर्ष—मानसशास्त्र
- १४) बी.ए.—प्रथम वर्ष—लोकप्रशासन
- १५) बी.ए.—प्रथम वर्ष—समाजशास्त्र
- १६) बी.ए.—प्रथम वर्ष—अॅडमिनिस्ट्रेटिव्ह सर्व्हिस

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी.

‘ज्ञानतीर्थ’ परिसर,
विष्णुपुरी, नांदेड — ४३१ ६०६.
जा.क्र.: शैक्षणिक—०१/परिपत्रक/पदवी—सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०१९-२०/६६
दिनांक : १७.०६.२०१९.

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. कुलसचिव यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- २) मा. संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) उपकुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) साहाय्यक कुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.

स्वाक्षरित /—
उपकुलसचिव
शैक्षणिक (१—अभ्यासमंडळ) विभाग

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.

संस्कृत— अभ्यासक्रम

बी.ए.प्रथम वर्ष

(बी.ए.बी.कॉम व बी.एस्सी.प्रथम वर्ष)

अभ्यासक्रम व प्रश्नपत्राचे स्वरूप

Lk= १ ० २

सत्र पद्धती व CBCS पद्धती

Tku 2019 ikl w i k j a k

प्रथम वर्ष
संस्कृत अभ्यासक्रम विषयी कांही सूचना

जून 2019 पासून सत्र व CBCS पद्धती बी.ए. प्रथम वर्षासाठी प्रारंभ होत आहे. यामध्ये विद्यापीठाच्या निर्देशानुसार एस.ई.सी- (SEC) अंतर्गत संस्कृत कौशल्यावर आधारित एक पेपर नविन सुरु होत आहे. त्याचे काही उद्दिष्टे याप्रमाणे आहेत.

- अ) 1) संस्कृत भाषेचे आधुनिक काळातील महत्व व उपयोगिता समजावून घेणे.
2) भाषा व्यवहारासाठी आवश्यक कौशल्य अवगत करणे.
3) व्यवसायासाठी भाषेचे प्रायोगिक कौशल्य व नवनिर्मितीस प्रेरणा देणे.
4) संस्कृत भाषेतील योग व प्राणायाम वरील विविध माहिती व सराव करून योगप्रशिक्षकास योग्य बनवणे.
5) संस्कृत भाषा शिक्षण, व्यक्तिमत्व विकास इत्यादीचे कौशल्य विकसित करणे

ब) बी.ए. प्रथम वर्षाच्या प्रथम व द्वितीय सत्रातील प्रत्येक प्रश्नपत्राचे (ऐच्छिक) अंतर्गत मूल्यांकन हे 35 गुणांचे असेल. गुणांची विभागणी याप्रमाणे राहिल.

- 1) अंतर्गत चाचणी (2 unit test) 10+10 = 20 गुण
2) अभिहस्तांकन (Assignment/परिसंवाद/प्रपत्रवाचन) 15 गुण

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
बी.ए. प्रथम वर्ष
सत्र- प्रथम व द्वितीय
सत्र + CBCS पद्धती
विषय- संस्कृत
2019 पासून प्रारंभ

Semester	C.C.	Paper No.	Name of Paper	L.P. W.	Total No. of Lect.	C.A.	ESE	ESE Total Marks	credits
सत्र	कोर कोर्स	प्रश्नपत्र	पेपरचे नाव	तासिका आठवड I	एकूण तासिका	अंतर्गत मूल्यांकन	सत्राचे एकूण गुण	एकूण गुण	श्रेयांक
I	SL	I	पंचतंत्रम्	4	55	35	40	75	3
	Opt	I	नाटकम्	4	55	35	40	75	3
	Opt	II	महाकाव्यम्	4	55	35	40	75	3
	Total (A)				12	165	105	120	225
II	SL	II	सुभाषित साहित्यम्	4	55	35	40	75	3
	Opt	III	काव्यशास्त्र व काव्यशास्त्रकार	4	55	35	40	75	3
	Opt	IV	व्याकरण शास्त्र	4	55	35	40	75	3
	Total (B)				12	165	105	120	225
Total (A \$B)				24	330	210	240	450	18

LPW. - Lectures Per week.

CC San - Core Course of Sanskrit

CA - Continuous Assessment

ESE - End of Semester Examination

बी.ए.प्रथम वर्ष
 बी.ए.,बी.कॉम व बी.एस्सी.प्रथम वर्ष
 संस्कृत— द्वितीय भाषा —प्रथम सत्र

प्रश्नपत्र (SL) I	पंचतंत्रम्	गुण : 75
बाह्य मूल्यमापन 40 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन – 35 गुण		गुण तासिका
1 पंचतंत्रम् – अपरिक्षितकारकम्		40 55

। nHkZ xFk

1 विष्णुशर्माविरचित

पंचतंत्र
 चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी

2. श्रीकांत गोवंडे

पंचतंत्र
 अनमोल प्रकाशन, पुणे.

बी.ए.प्रथम वर्ष

प्रथम सत्र

विषय – संस्कृत बी.ए.बी.कॉम व बी.एस्सी.प्रथम वर्ष

प्रश्नपत्र– SL - I

पंचतंत्रम्

Credit-03(marks 75)

ESE -40 Marks CA-35

Theory = 40

गुण = 40

1. भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15
2. संदर्भासह स्पष्टीकरण करा. (5 पैकी 3)	15
3. दीर्घोत्तरी (2 पैकी 1)	10

B.A. अंतर्गत मूल्यमापन 35 गुण

1) Test :- I	10 गुण
2) Test :- II	10 गुण
3) Home Assignment/ Seminar	15 गुण

एकूण 35 गुण

बी.ए.प्रथम वर्ष
संस्कृत— बी.ए.प्रथम वर्ष
प्रथम सत्र

प्रश्नपत्र (Opt SAN) I	नाटकम्	गुण : 75	
बाह्य मूल्यमापन 40 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन – 35 गुण		गुण	तासिका
1 स्वप्नवासवदत्तम् – महाकवि भास		30	35
2 भासनाटकचक्र परिचय		10	20

संदर्भ ग्रंथ

- 1 मो.दि.पराडकर स्वप्नवासवदत्तम्
आदर्श प्रकाशन, मुंबई
- 2 चि.रा.देवधर स्वप्नवासवदत्तम्
पुना ओरिएंटल बुक हाउस, पुणे.

बी.ए.प्रथम वर्ष

प्रथम सत्र

विषय – संस्कृत (ऐच्छिक)

प्रश्नपत्र– Opt. SAN - I

नाटकम्

Credit-03(marks 75)

ESE -40Marks CA-35

Theory = 40

गुण = 40

1 भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15
2 विवेचन करा. (5 पैकी 3)	15
3 दीर्घोत्तरी (2 पैकी 1)	10

B.A. अंतर्गत मूल्यमापन 35 गुण

1) Test :- I	10 गुण
2) Test :- II	10 गुण
3) Home Assignment/ Seminar	15 गुण

एकूण 35 गुण

बी.ए.प्रथम वर्ष
संस्कृत— बी.ए. प्रथम वर्ष (ऐच्छिक)

प्रथम सत्र

प्रश्नपत्र (Opt.SAN) II	महाकाव्यम्	गुण : 75	
बाह्य मूल्यमापन 40 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन – 35 गुण		गुण	तासिका
1 रघुवंशम् (सर्ग—1 व 2)	महाकवि कालिदास	30	35
2. महाकवि कालिदासांच्या रचनांचा परिचय		10	20

। nHkZ xFk

1 रा.ग.बोरवणकर	रघुवंशम् चित्रशाळा प्रकाशन,पुणे
2 जितेंद्रचार्य	रघुवंशम् भारती विद्या प्रकाशन,दिल्ली.
3 वाचस्पति गैरोला	संस्कृत साहित्य का ईतिहास चौखम्बा प्रकाशन,वाराणसी

बी.ए.प्रथम वर्ष
 प्रथम सत्र
 विषय – संस्कृत (ऐच्छिक)
 प्रश्नपत्र– Opt. SAN - II
 महाकाव्यम

Credit-03(marks 75)

ESE -40Marks CA-35

Theory = 40

गुण = 40

1. भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15
2. विवेचन करा. (5 पैकी 3)	15
3. दीर्घोत्तरी (2 पैकी 1)	10

B.A. अंतर्गत मूल्यमापन 35 गुण

1) Test :- I	10 गुण
2) Test :- II	10 गुण
3) Home Assignment/ Seminar	15 गुण

एकूण 35 गुण

बी.ए.प्रथम वर्ष
 बी.ए.बी.कॉम व बी.एस्सी.प्रथम वर्ष
 संस्कृत- द्वितीय भाषा –द्वितीय सत्र

प्रश्नपत्र (SL) II	सुभाषितसाहित्यम्	गुण : 75
बाह्य मूल्यमापन 40 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन – 35 गुण		गुण तासिका
1 वैद्यकीय सुभाषित साहित्यम- अध्याय 7ते 11		30 40
1. प्राणायामविज्ञानीयम् ।		
2. स्नानविधिविज्ञानीयम् ।		
3. अंतरबाह्यशौचविज्ञानीयम् ।		
4. जलविज्ञानीयम् ।		
5. अन्नविज्ञानीयम् ।		
2. संस्कृत- मराठी ऋणानुबंध		10 15

। nHkZ xfk

1 राम वि. रामेकर

वैद्यकीय सुभाषित साहित्यम्
 सोनी प्रिंटेर्स, रामदास पेठ, नागपूर

2. श्री वि. वा इनामदार

संस्कृत- मराठी ऋणानुबंध
 शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

बी.ए.प्रथम वर्ष

द्वितीय सत्र

विषय – संस्कृत बी.ए.बी.कॉम व बी.एस्सी.प्रथम वर्ष

प्रश्नपत्र– SL - II

सुभाषितसाहित्यम्

Credit-03(marks 75)

ESE -40 Marks CA-35

Theory = 40

गुण = 40

1. भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15
2. विवेचन करा. (5 पैकी 3)	15
3. दीर्घोत्तरी (2 पैकी 1)	10

B.A. अंतर्गत मूल्यमापन 35 गुण

1) Test :- I 10 गुण

2) Test :- II 10 गुण

3) Home Assignment/ Seminar 15 गुण

एकूण 35 गुण

बी.ए.प्रथम वर्ष

संस्कृत— बी.ए.बी.कॉम व बी.एस्सी.प्रथम वर्ष

द्वितीय सत्र

प्रश्नपत्र (Opt. SAN) III	काव्यशास्त्र व काव्यशास्त्रकार	गुण : 75
बाह्य मूल्यमापन 40 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन – 35 गुण	गुण	तासिका
1. काव्यप्रकाश (प्रथम उल्लास) आचार्य मम्मट	30	35
2. काव्यशास्त्रकारांचा परिचय	10	20
1 भामह		
2 दण्डी		
3 वामन		
4 रूद्रट		
5 आनन्दवर्धन		
6 राजशेखर		
7 भट्टनायक		
8 अभिनवगुप्त		
9 धनंजय		
10 कुन्तक		
1 श्री.कृ.अर्जुनवाडकर	काव्यप्रकाश	
	देशमुख आणि कंपनी	
	प्रकाशन पुणे	
2 दि.मो. हातवळणे	काव्यप्रकाश	
	पुना ओरिएंटल बुक हाउस,पुणे.	

बी.ए.प्रथम वर्ष

प्रथम सत्र

विषय – संस्कृत (ऐच्छिक)

प्रश्नपत्र– Opt. SAN - III

काव्यशास्त्र व काव्यशास्त्रकार

Credit-03(marks 75)

ESE -40Marks CA-35

Theory = 40

गुण = 40

1. विवेचन करा. (5पैकी 3)	15
2. दीर्घोत्तरी (2पैकी 1)	15
3. परिचय द्या .(4पैकी 2)	10

B.A. अंतर्गत मूल्यमापन 35 गुण

1) Test :- I	10 गुण
2) Test :- II	10 गुण
3) Home Assignment/ Seminar	15 गुण

एकूण 35 गुण

बी.ए.प्रथम वर्ष
संस्कृत— बी.ए.बी.कॉम व बी.एस्सी.प्रथम वर्ष
प्रथम सत्र

प्रश्नपत्र (Opt. SAN) IV	व्याकरणशास्त्र	गुण : 75
--------------------------	----------------	----------

बाह्य मूल्यमापन 40 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन – 35 गुण	गुण	तासिका
1. लघुसिद्धान्तकौमुदी (प्रत्याहार ,संज्ञाप्रकरणम् अच्-संधी)	30	40
2 पाणिनीय पंचोपदेश परिचय	10	15
1. गणपाठ		
2. धातुपाठ		
3. अष्टाध्यायी		
4. उणादिसूत्र		
5. लिंगानुशासनम्		

। nHkZ xFk

1 रा.द.किंजवडेकर

लघुसिद्धान्त कौमुदी
व्यास प्रकाशन, पुणे.

बी.ए.प्रथम वर्ष

प्रथम सत्र

विषय – संस्कृत (ऐच्छिक)

प्रश्नपत्र– Opt. SAN - IV

व्याकरणशास्त्र

Credit-03(marks 75)

ESE -40Marks CA-35

Theory = 40

गुण = 40

-
1. सूत्रे स्पष्ट करा. (5पैकी 3)	15
2. सूत्रे स्पष्ट करा. (5 पैकी 3)	15
3. दीर्घोत्तरी (2 पैकी 1)	10

B.A. अंतर्गत मूल्यमापन 35 गुण

1) Test :- I	10 गुण
2) Test :- II	10 गुण
3) Home Assignment/ Seminar	15 गुण

एकूण 35 गुण

*****